

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
Égész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre . . . 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

A resicai és ajkai áldozatok családjáért.

Zombor, 1909. január 25.

Alig ocsudtunk fel abból a lélekzet-elálló megdöbbenésből, melybe a földrengés által messze délen emberéletben és emberi alkotásokban véghez vitt iszonyu pusztítás ejtett bennünket.

Alig nyujtottuk ki segítő kezünket azok felé a szerencsétlenek felé, kik megcsonkult testtel s megzavarodott lélekkel a szörnyű összeomlásból élve előkerültek.

Ime már is újabb katasztrófa borzalmi fagyalják vértünket.

Ime megint sok kora özvegyeségre jutott asszony és sok korán elárvult gyermek siralma nyilal szivünkbe s hajlítja fájó könyörtelenségre.

A szerencsétlenség ezuttal hazánkat látogatta meg. Resicán és Ajkán a kivájt föld mélye honfitársainkat temette magába nagy számmal. Az utánuk siró özvegyek és árvák ugyanazon közös édes anyának gyermekei, akié jó magunk is vagyunk.

Ha idegen embertársaink szerencsétlensége meghatotta szivünket s egymással vetélkedve siettünk enyhíteni szenvedéseiket, mennyivel nagyobb készséggel és erővel buzoghat fel segítő részvétünk, hogy letörölje véreink égető könyeit s enyhítő irt nyujtson sajtó sebükre.

Alázatos lélekkel járuljunk hát a könyörtület perselyeihez s adjuk le az irgalmas áldozat filléreit édes testvéreink, a resicai és ajkai özvegyek és árvák részére is.

* * *

Fernbach Károly főispán már is nagy szabásu segítő akciót indított a resicai és ajkai bányaszerencsétlenségek áldozatainak családja érdeké-

ben. Levélben kérte fel Vojnits István alispánt, mint a zombori polgári kaszinó-egyesületi dalárda elnökét, hogy vállalja el a többi helybeli dalárdák vagy legalább egyes tagjaik bevonásával egy vagy két estére terjedő hangverseny rendezését a jövő hó közepére.

A főispánnak Vojnits István alispánhoz intézett s mély emberszeretetről tanuskodó levele így szól:

Nagyságos

bajszai *Vojnits István* urnak,
mint a zombori kaszinó-egyesületi dalárda elnökének stb.

Zomborban.

Az a borzalmas szerencsétlenség, amely Olaszország egyik legvirágzóbb városát, Messinát és mintegy 20 községét rombadöntötte, amelynél több mint 200,000 embertársunk életét veszette, az egész művelt világ szánalmát felkeltette és mindenfelé mozgalom indult meg, hogy sorssujtotta felebarátaink sajtó sebet részvétünkkel enyhítsük és a nagy emberbaráti munkát tehetségünkhöz képest támogassuk.

Fájdalom, nekünk immár kettős kötelességünk van: míg egyrészt a mérhetlen károkat szenvedett olaszok javára és nyomorának enyhítésére igyekeztünk a segítő akcióval eredményeket elérni, addig a sors sujtó keze minket is meglátogatott a resicai és ajkai bányaszerencsétlenségekkel. Saját véreink is felsegítésre szorulnak. A Nagyságod bölcs vezetése alatt álló országos hírű dalárda mindig az elsők között foglalt helyet, valahányszor emberbaráti avagy kulturális célról volt szó. Épen ezért azon kérelemmel fordulok Nagyságodhoz és a dalárda tekintetes választmányához, hogy a sors által sujtott embertársaink felsegítésére irányuló akció keretében a zombori többi dalárdákkal karöltve, amennyiben ez nehézséggel járna, a dalárdák egyes tagjainak bevonásával egy vagy két estét kitöltő hangverseny rendezésére — esetleg a jövő hónap közepén — vállalkozni sziveskedjék.

Meg vagyok győződve, hogy a tagok nemes buzgalma és az a fájdalmas részvét, amely a szerencsétlenség hallatára sziveinket eltöltötte, Zombor társadalmának általános

részvételével utólérhetetlen sikert fog eredményezni. Megjegyzem itt, hogy ugy a zombori iparos-, mint gör. kel. szerb egyházi- és gör. kel. szerb polgári dalárdákat, valamint a róm. kath. legényegyesület énekkarát felkértem, hogy a rendezés nehéz munkájában és a hangversenyen való közreműködésével Önöket támogatni sziveskedjenek. Megjegyzem továbbá, hogy ugy a színügyi bizottságot a színháznak két, esetleg három estére való átengedése, mint a városi tanácsot a színház fűtetése és világítására iránt megkerestem és hiszem, hogy kérelmemet ugy Önök, mint a többi dalárdák, valamint a színügyi bizottság és a városi tanács jóindulatulag támogatandja.

Ebben a reményben fogadja Nagyságod megkülönböztetett tiszteletem nyilvánítását, melylyel vagyok

Zomborban, 1909. évi január hó 20-án.

hazafias üdvözléssel
Fernbach Károly, főispán.

Zombori levél.

1909. január vége felé.

Meghalt nálunk egy szélesebb rétegben ösmert és kedvelt polgártársunk, akiről azt mondják, hogy az evés-ivásban nemcsak a minőséggel, hanem a mennyiséggel is törődött. Hirtelen halállal halt meg. Én azokkal tartok, akik így szeretnének meghalni. Többen másképen vélekednek és azt mondják, hogy az ilyen hirtelen vesztés nagyon megijeszti az életben maradottakat, tehát mélyebb, fájdalmasabb sebet üt, mintha hosszas sanyalódás alatt hozzá szoknának a megszűnés gondolatához. Akárhogyan forgatjuk a dolgot, nagyobbfokú önzésnek a jele, ha azt kívánjuk, hogy aki legeslegdrágább kincsét, életét elveszti, még udvariaskodjék is azokkal, akik gyászos szomorúságban ugyan, de élnek, tovább élnek és lassan-lassan felejteti is megtanulnak.

Szép temetése volt. Nem az egyházi szertartásra gondolok. Nagy jótevője az emberek legnagyobb részének az a tudat, hogy a halál után is következik még valami, hogy nem szűnik meg az egyéni létezés kérdése a szervezet összműködésének megromlásával. A „szép“ temetés egyéb kellékeire, mint a diszörsegre, az aranyos-üveges, soklovas diszhintóra, a sok drága koszorura stb.-re

**LEGYEZŐK, BÁLIKEZTYŰK, DIVATOS CSIPKÉK, FÉRFI-
INGEK, NYAKKENDŐK, KALAPOK, TOMBOLATÁRGYAK.**

Nagy választék! Villanyos csillárok! Olcsó árka!

GOLDFÁHN SÁNDOR és FIA
ZOMBOR, KOSSUTH-U.
A KÜLÖNLEGESSÉGI
TÖZSDE MELLETT.

nézvást én is a kisebbség vélekedéséhez csatlakozom. Azokat a tekintélyes összegeket, amikbe ez a hiúságos pompa kerül, bizony helyesebb volna inkább emberbaráti célokra fordítani. Az enyészetet semmiféle dekorációval nem lehet megakadályozni, hanem a szenvedők sorsán kissé könnyebbiteni, ez módunkban áll. Teszem azt, ha a városi szegényházban tengődő sorsüldözötte ember-társainknak juttatnánk valamit, egyszer az asszonyoknak egy kis fehérneműt vagy egy meleg téli kendőt, a férfiaknak kevés dohányt vagy egy napra jobb ételmezt. Aztán itt vannak városunk jótékonykodó egyletei, vagy közmívelődési intézményei, a nőegyletek, napközi otthon, történelmi társulat, könyvtáregyesület stb. Már a végrendelkezésben lehetne és kellene erről gondoskodnunk, csak hogy nem igen jut eszünkbe, holott a hiúság mindig velünk van.

Csudálatos, mennyire vagyunk rabjai a hiúságnak. Egy kis fényelvénnyel, egy kis üres címmel már különbnek tartja magát akárki, többi polgártársainál. Lám, még az olyan lucidus fejű öreg kuruc is, mint jó Thaly Kálmán beadta derekát a nagyméltóságos címzésnek. Hogy egy ordót valaki el ne fogadjon, vajmi ritka eset. Egyetlen ilyen férfit ösmertem, az öreg dr. Aradit. A szabadságharcban orvos volt Aradon. Ott a zsidó templom tornyában saját találmányu szemáfort rendezett be és adott jelölést az ostromlók kellő közepéből a szorongatott várbeli magyaroknak.

Orosz segítséggel Világosnál sirba döntötték a magyar szabadságot. Az oroszok elfogták a derék orvost és épen át akarták adni a most már szörnyen virtuskodó osztrákoknak, mikor jött a jelentés, hogy az oroszok főhadiszállásán, Nagyváradon annyi a beteg katona, hogy a katonarvosok nem győzik a gyógyítás munkáját. Nosza viszik Aradi doktort a nagyváradi katonakórházba. A beteg emberrel szemben megszűnik minden politika. Az öreg doktor — különben akkor még nem volt öreg, — lelkiösmerteszen és jól végezte a dolgát, sokakat meggyógyított és az oroszok mielőtt elvonultak, a doktort nem adták át az osztrákoknak, hanem szabadon eresztették. A múlt század hetvenes éveiben Szentpéter-

várról érdemjelet küldöttek dr. Aradinak és a mindig magyar ruhában járó öreg magyar szépen megköszönte a szivességet és a rendeltetést visszaküldte.

Még egy hazafias érületű orvost ösmertem Aradon, Langer doktort. Ez 1846-ban Bécsben szerezte meg a diplomáját és 1848-ban beállott közhonvédek. Persze, amint megtudták, hogy orvos, mindjárt megkivánták, hogy a gyógyítás terén működjen. Ott is megállotta a helyét és egy év alatt a tiszai hadsereg egyik vezérorvosa lett. Világos után Schlick generális azt a tanácsot adta neki, hogy tünjön el az országból, mert különben mint volt közhonvédet Kuffsteinba záratja. Langer Amerikában Davenportban telepedett le, ahol szép vagyont szerzett bőséges orvosi tudásával.

A kiegyezés után hazajött. Ott hagyta jövedelmező praxisát és hazajött, amint ő mondotta volt magyarnak lenni és magyar földben pihenni. És komolyan vette, amit mondott. Nem öltözködött más ruhába, mint amelyet Magyarországon gyártottak, pedig akkortájt csak egy posztógyárunk volt Gácson és nem evett másfélét, mint ami Magyarországon termelt. Akányhányszor társaságban kínáltak teával, kávéval: nem kell, mondotta a jó öreg ur, adjatok szilvaiz kenyeret, azt szívesen megeszem, ami nem terem nálunk, az mind nem nekem való. Így aztán minden tulipános szövetség nélkül olyan propagandát csinált a magyar termékeknek, de a lelkes magyar érzésnek is az ő szűkebb körében, amilyenhez hasonlót, többé nem láttam. Persze, hogy a példaadás teszi és nem a szóbeszéd.

Kabos Márton.

H I R E K .

Olasz hangverseny.

Az a mozgalom, amelyet Fernbach Károly főispán megindított s amelynek Vojnits István alispán és dr. Alföldy Árpád h. polgármester lelkes harcosai szegődtek, mind nagyobb arányban fejlődik.

Legutóbb Fernbach főispán a zombori kaszinó egyesületi dalárdát, valamint a gör. kel. szerb egyházi és gör. kel. szerb polgári,

az iparos dalárdákat, továbbá a kath. leányegyesületi énekkart kereste meg, hogy a messinaiak, továbbá a resicai és ajkai bánya-szerencsétlenség által sujtott embertársaink felségélyezésére rendezzenek együttesen egy nagyobb szabású hangversenyt.

A kaszinó egyesületi dalárda folyó hó 23-án tartott választmányi ülésén a megkeresést magáévá tette és a hangverseny idejét március első felére tűzte ki.

A műsor az olasz nép- és műdal költészet remekait foglalja magában.

A közreműködő dalárdák és szólisták zümmögő karral olasz nyelven fognak énekelni mandolin, zongora és zenekarkíséret mellett. Külön egy-két zenekari szám is lesz beállítva oboa szólóval.

A már megindult előkészületekből ítélve ezen hangversenyek művészi magaslaton fognak állani és városunk közönsége előtt emlékeztetéseket lesznek.

A dalárdák a siker céljából az egyes nyomdászokat is fel fogják kérni, hogy a plakátokat és a műsort ingyen készítsék el, így kiadás nélkül a befolyó jövedelem teljes egészében sorssujtott felebarátaink segítségére lesz fordítható.

A műsort legközelebb nyilvánosságra hozzuk.

Vívóestély pro Calabria et Sicilia.

A februárius hó 6-iki vívóestélyre szorgalmasan treniroznak már a mi kardforgatóink. Naponta délután 3 órától egészen esti 8 óráig szakadatlanul folyik a munka *Falchetto Ettore* Apolló-utcai vívótermében. Vivóink ez első fellépése szerény keretek közt mozog ugyan, amennyiben az estély nem lesz sem akadémia, sem nagyobb igényeket támasztó verseny, hanem csupán barátságos mérkőzés és az olasz módszer bemutatására szolgáló iskolavivás, — de azért a közönség kétségtelenül meg fogja találni mind azt az élvezetet, amit a modern, valóságos művészetté fejlesztett vívósport egyáltalán nyújthat.

A vívógárda tagjai sorából a következők fogják kardjukat összemérni: Csávosi Lajos, Szücs Ervin, Wallandt Ágoston, Weidinger Lajos, Botnár Benedek, Novák Elemér, Raisz

A „BÁCSKA” TÁRCÁJA.

Az ulánus őrnagy.

Irta: **Türr Antal.**

Wiener Flórián egy ulánus svadron élén büszkén lovagolva törtetett elő, hogy egy dunamenti városkában, mely nemcsak szép aszszonyairól, gyönyörű leányairól volt híres, de arról is, hogy minden fia keblében magasan lobogott a hazaszeretet lángja — a „rebellis” nemzetőröket szétkeresse, vagy egy szálig a Dunába fojtsa. Mert mikor a vén köszvényes ezredese utnak indította a csapatával, ezt a parancsot adta neki röviden, katonásan:

— A Kossuth-kutyákat a másvilágra kell küldeni!

Wiener Flórián meglóbálta fényes kardját a levegőben, szalutált és azt mondta az ezredesnek:

— Teljesitem a parancsot az utolsó lehelletemig.

— Bravó! — mondta az ezredes és kegyesen elbocsájtotta.

Az őrnagy testestől-lelkestől igazi katoná volt, tudta hát, hogy mi az a katonai parancs. Azt teljesíteni kell, ha török, ha szakad. De azonkívül dagasztotta a keblét az

a tudat is, hogy győzelem esetén szép előléptetés is vár rá. Ennek a reményében sarkantyuba vette ficánkoló lovát és nyilsebesen repült az ellenséges város felé.

Valami egy napi lovaglás után elérték azt a helyet, hol a nemzetőrök tanyáztak és várták a horvátok, meg a rácok betörését. Mert az a hír kelt szárnyra abban a szomorú időkből, hogy Jellasic a horvátokat, meg a rácokat uszítja a szép város ellen, hogy azt tüzzel-vassal elpusztítsák, a lakóit pedig kivétel nélkül rabláncra fűzve, elvigyék a nagy Horvátországba.

Hát nem Jellasic gyáva katonái jöttek, hanem a puliszkán hizott cseh ulánusok, vitéz Wiener Flórián őrnagy ur vezetése alatt. De hát a nemzetőrök nem ijedtek meg az „osztráktól” se, ha egész rajjal támadt volna is rájuk. Nem voltak ők fabábok, akiket egy bottal is le lehetett volna verni a lábukról, nem, hanem magyar emberek, Kossuth fia, valódi félistenek, akik közül később, mikor már mindenfelé dult az ádáz harc a haza szabadságáért — nem egy lelke dicső halálát mint honvéd a véres csatatéren. Budavár, Isaszeg, Szenttamás, Világos szében tudnának beszélni a hősi tettekről, mint a holt betűk.

A nemzetőrök a „Sumárnál” várták az ellenséget. Ez egy rengeteg erdő volt, mely-

nek sűrű bokrai és százados tölgyei biztos menhelyet nyújtottak a harcoló nemzetőröknek. A talaja pedig süppedékes futóhomok volt, melybe a nehéz fegyverzetű lovas szügyig süppedt a lovával. Gyalogos azonban játszva ugrándozott egyik helyről a másikra. Az erdő a város végén terült el, szemben a mátéházi pusztával. Ezen a pusztán volt nemzeti Halasy Boldizsár uram gyönyörű dominiuma. Igazi mintagazdaság. Halasy Boldizsár uram azonban, mikor megkondult a vészharang és azt kongatta, hogy a haza veszélyben van, otthagya a mintagazdaságot és három szép szál fiával, meg az összes fegyverfogható cselédséggel együtt beállott nemzetőrnek. Ő volt a nemzetőség vezére. Jobb kezekre nem is lehetett volna bizni a vezetést. A karja is, a kardja is acél volt. Ahová sujtott, ott a halál vigyorgatta fogait.

Azt mondta a nemzetőröknek, akik rajongtak érte:

— A hazáért élni kötelesség, a hazáért meghalni dicsőség!

— Meghalunk! — zugott a nemzetőrök ajkáról a hang, mint az orkán.

A nagy nemesi kuria majdnem üresen maradt. Csak a nagyasszony, meg a gyönyörűséges leánya: Halasy Virginia busongtak a szellős tornácra, vagy könyves szemekkel tekintettek a „Sumár” felé. Hisz' a szeretteik

Sándor, Csávosi Sándor, Schlieszer Imre, Rossini Domonkos és természetesen maga Falchetto Ettore mester.

Az estélyre személyre szóló meghívókat nem bocsájt ki a rendezőség, hanem ez uton és falragaszokon kéri az érdeklődő közönséget a minél nagyobb részvételre.

Az estély családias jellegre való tekintettel a hölgyek sziveskedjenek egyszerű utcai ruhában megjelenni.

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter Szobotka Rezső címzetes műszaki tanácsost, székelyudvarhelyi államépítészeti hivatal vezetőjét, ki hosszabb időn át szolgált Zomborban, továbbá Sztankovits György főmérnököt, a zombori állami építészeti hivatal vezetőjét műszaki tanácsosokká nevezte ki.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Szalay Pál csongrádvármegyei tanfelügyelőségi tölnekot a X. fizetési osztály harmadik fokozatába kir. segédtanfelügyelővé nevezte ki és szolgálattételre Bács-Bodrog vármegye tanfelügyelőségéhez rendelte.

Ünnepelt járásorvos. Dr. Földes Simon, a zsablyai járásnak orvosa, tb. megyei főorvos szombaton ülte járásorvosi működésének huszonöt éves jubileumát. Ez alkalommal fényes bankettet rendeztek a főorvos tisztelői és diszes albummal és szép ajándékkal lepték meg a járási orvosok és jegyzők. A nagybecsült járásorvos érdemeit dr. Széchényi Tamás, a zsablyai járás főszolgabírája, Trenka Kálmán szolgabíró, dr. Csillag Károly ügyvéd, dr. Székely Mór orvos méltatták, melyekre az ünnepelt meghatva mondott köszönetet. Az érdemes orvos és emberbarát ünneplésére a megye minden részéből jelentek meg résztvevők. A vármegyei központot bajsai Vojnich István megyei alispán és dr. Mikosevits Kanut megyei főügyész képviselte. A megyei orvos szövetség is képviseltette magát az ünnepen és a zsablyai járás orvosai, jegyzői teljes számban jelentek meg.

Kinevezés. A kereskedelemügyi miniszter Boeskor Ernő műszaki díjnokot kir. segédokmérnéké nevezte ki és szolgálattételre a zombori kir. államépítészeti hivatalhoz osztotta be.

Eljegyzés. Orehoja Sándor magyar folyamhajózási ügynök eljegyezte Marschall Aranka urleányt Zomborban.

Kinevezés. Hegedüs Vince Bácsföldvárra tanítónak kineveztetett.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Fiatovits Péter okleveles tanítót a sajkágyörgyei községi elemi iskolához rendes tanítónak nevezte ki.

Választás. Sárközi Ferenc a csurogi római katolikus iskolához tanítónak választott.

Eljegyzés. Schvarcz Mór alsólendvai izr. kántor eljegyezte Hacker Emmuskát Óbecsén.

A zombori legényegylet IX-ik előadását vasárnap tartotta meg roppant nagyszámu közönség jelenlétében. A legényegyletnek ugynevezett nagyterme az előadás megkezdése előtt már egy órával előbb megtelt. Igen sokan be sem juthattak; nagyon kívánatos volna, sőt az egylet érdeke megkívánja, hogy a megfelelő nagyterem minél előbb felépüljön. Az előadás méltán sorakozik az eddigi előadások sikeréhez. Heisinger Antalné urnő és Schippert Olga k. a. négykezes játéka valóban művészi játék volt, melyet a nagyközönség nagy élvezettel hallgatott és tetszésnyilvánításának tüntető módon adott kifejezést. Második szám Róma vetített képekben, az előadást a 300-ra tehető közönség tesztült figyelemmel hallgatta végig, dacára annak, hogy úgy voltak összezsúfolva, hogy ember ember hátán volt. Harmadik száma Bonifárt József rendes tag monológja következett a „Bajos Jeremiás”. Bonifárt már belépésével lepte meg a közönséget és ügyes előadásával állandó kacajban tartotta a jelenvoltakat. Előadása pompás volt, de meg is kapta a sok tapsot. Február 2-án előadásra kerül a keresztények üldözése, vetített képekben.

Halálozás. Vieg Bernát topolyai kereskedő folyó hó 21-én meghalt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe.

Üzletvezetőséget Szabadkának. Az üzletvezetőségek decentralizációja alkalmából Szabadka nagyarányu mozgalmat indított, hogy az egyik üzletvezetőséget odahelyezzék. A város küldöttségét meneszt a kereskedelemügyi miniszterhez.

Kinevezés. A belügyminiszter Kikircs János zentai anyakönyvvezetői irnokot anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki.

Nyugalomba. Koch Mária béregi tanítónő huszonkét évi munkássága után nyugalomba vonult.

Adomány. Ujvidék város a messinai katasztrófa szerencsétleneinek 500 korona adományt szavazott meg.

Eljegyzés. Kertész Ödön budapesti magántisztviselő jegyet váltott Laufer Fánival Zomborban.

Uj gyár. A szabadkai iparoskörökben most érdekes tervről beszélnek. Arról van szó ugyanis, hogy a szabadkai cipész szakosztály cipőgyárat akar alapítani, amely szabadkai munkaerők alkalmazásával főleg arra törekednék, hogy az annexió által megnyitott bosnyák tartományok szükségletét ellássa. Ezt annál sikeresebben érheti el, mert a most épült baja—bátaszéki hid és a szabadka—bajai, meg a bátaszék—dombóvári vonalak elsőrangúsítása igen megkönnyíti a vasuti szállítást. De különben is az összes szabadkai és bácskai cipőkereskedők kötelező ígéretet tettek arra nézve, hogy szükségleteiket az új gyárnál szerzik be. A mozgalom vezetői most dolgoznak a terv részletein s egyelőre ezer drb ötven koronás részvényt óhajtának kibocsátani, melyek bizonyára mihamarabb el fognak kelni.

Eljegyzés. Furray Béla szombathelyi gépgyári mérnök eljegyezte Rangl Lenkét Ujvidéken.

Petőfi és a bécsi magyarok. Örvezdve tapasztaljuk, hogy a legnagyobb költő kultusza betölti a sziveket. Szokatlan nagy számban rendeznek mostanában Petőfi matinékat, előljár Petőfi műveinek népszerűsítésében a Petőfi Társaság tiszteletbeli tagja, Jászai Mari. Ujabbban, mint értesülünk, a bécsi magyar egyesület elnöke zápori Regenhart Ferenc, továbbá ennek a körnek lelkes titkára Riszner Kázmér, udvari titkár tették magukévá a Petőfi Társaság által létesítendő Petőfi Ház ügyét. A két lelkes magyar fölhívására mozgalom indult meg, hogy a bécsi magyarság a Petőfi Ház létesítésének céljaira minél szélesebb körű akcióba kezdjen. Meg akarja a bécsi magyarság mutatni, hogy bár élethivatása idegenbe vonja, szívében első helyet foglal az a magyar lantos, aki a hazaszeretnek Tirtusza volt. Teljes elismeréssel kísérik a mozgalmat indító bécsi magyar urak fáradozását s igaz szívvel kívánjuk, hogy a költő muzeumának szépségéhez jelentékeny anyagi erővel siessenek testvéreink.

Jelmezestély. A „József főherceg szanatórium” palánki fiókja jövő hó elején nagyszabásu jelmezestélyt rendez.

Eljegyzés. Dr. Rendek Béla jános-halmi orvos eljegyezte Szabó Mariskát Kalocsán.

Bál. A zentai ipartestület folyó hó 31-én a nagyvendéglő színháztermében táncmulatságot rendez.

Közgyűlés. A zombori Alkohol-ellenes szövetség folyó évi február hó 2-án (Gyertya-szentelő boldogasszony napján) délután fél 3 órakor tartja első évi rendes közgyűlését, melyre tagjait ezuttal is meghívja.

ott küzdöttek az ellenséggel s ott fogadták, vagy osztották a halált.

Hát Wiener őrnagy ur is a mátéházi pusztán ütötte föl a tanyáját. Ezt a sikéságot legalkalmasabbnak vélte arra, hogy attakot intézhessen a nemzetörök ellen. A Halasy kuria meg épen alkalmas volt arra, hogy kasszárnyát csináljon belőle. A nagyasszony meg a lilimarcu Virginia nem tiltakozhattak a tulerő ellen. Csak arra kérték az őrnagyot, hogy bántódásuk ne legyen és hogy meghússák magukat egy csendes kis szobában. Ezt Wiener őrnagy, mint művelt, finom modoru katona, ki a védtelen nőkkel szemben fegyvert, vagy erőszakot használni becselenségnek tartotta volna — sőt uri becsületére fogadta, hogy egy hajszáluk sem fog meggörbülni addig, míg ő is a kastélyban tartózkodik.

A kastély legnagyobb részét a maga és tisztjei számára foglalta le, az ulánusokat pedig szétosztotta a gazdasági és a cseléd-lakokba. Jutott hely mindenkinek. Innen intétek aztán rohamot az erdőnek, de a nemzetörök vitézségén meghiusult minden erőlködésük. Mert a nagyasszony imáját meghallgatta a magyarok Istene és a nemzetörök fegyvereit megáldotta, az „osztrákokét” pedig nem engedte diadalra jutni. A nemzetörök kezében a piszkafa is elsült, az osztrákokéban még a puská se. Mert a vitézség a magyar

emberrel a bölcsőben születik, a cseh pedig csak trombitával jön a világra.

A nagyasszony imáját meghallgatta a magyarok Istene, Wiener őrnagy pedig annak a lilimarcu leányzónak a szive dobbanását hallgatta meg, akivel naponta többször találkozott a szellős ambituson. Ez a fehér arc, melyről a bánat sugárzott le és azok a gyönyörű fekete szemek, melyek tündöklő csillogokat szórtak, azt látszottak mondani:

— Ójjetek meg inkább engem, de ne bántátok a testvéreinket! Hiszen ők a hazáért küzdenek!

És az őrnagy ilyenkor úgy érezte magát, mintha nem volna katona, mintha nem ragyogna fényes kard az oldalán, hanem csak egy szerelmes szív ficánkolna a keblében. Mert a fiatal szívében hevesen kezdett lobogni a szerelem lángja az észbontóan szép magyar leányért. Igazán nem tudta, hogy a parancsot teljesítse-e, vagy azt a szüzi leányarcot vonja a keblére? Ha az elsőt elhanyagolja, rabláncot fűznek a lábára, ha a másodikat teljesíti, rózsalánc övezi a homlokát. Kétségbe volt esve ilyenkor és csak azt hajtogatta magában:

— Melyiket szeressem, melyiket imádjam?!

— Az utóbbit — mondta egy visszhang.

Hát az ulánusok kirohanása napról-napra fogyott, Wiener őrnagy keblét pedig a szerelem napról-napra jobban tüzelte. Ennek az volt az eredménye, hogy a nemzetörök elhagyták a sumári erdő sűrűjét és lassan húzódtak a mátéházi pusztá felé. Egy vak-sötét éjszakán aztán megrohanták a kastélyt, a tiszteket az ulánusokkal együtt szétrobbantották, vagy a másvilágra küldték, hogy ne fogyaszszák többé a magyarok kenyerét, Wiener őrnagyot azonban nem bocsájtották el. Ő Virginia kisasszony foglya lett.

Virginia ezuttal fényes győzelmet aratott. Megmentette a szeretett magyar véreit és meghódította a uémet tiszt szívet magának és a hazának. Örömmünnepet ültek most a mátéházi kastélyban. De az örömet csakhamar felváltotta a bánat és a bú. Az őrnagyot törvénybe idézték és bár nem tudtak rá semmi terhelőt kisútni, a hadbírószág mégis elítélte tíz évi várfogságra. Kufstein penészes kazamatáiban álmódozott az anyagi szépségű Virginiájáról és a magyar szeretetről.

Sokáig álmódozott és mindig csak azt kérdezte börtöne komor falaitól, hogy:

— Szeret-e még engem az az *angyal*? És a penészes börtönfalak busan azt suttozták:

— Szeret, nagyon szeret!

És úgy is volt. Virginia gyászruhát öltött magára és szívébe zárta az őrnagy képét!

Halálozás. A 48-as honvédeknek ritkuló soraiól ismét kidőlt egy harcos. Gere Vince, ki a szabadságharcnak egyik küzdője volt, Zentán a szegényházban meghalt.

Kofabál. A zentai kofák folyó hó 24-én jól sikerült bált rendeztek. Minden egyes vendéget, aki a bálon részt vett, a rendezőség egy szép szegfűvel díszítette fel.

Földrengés Baján. A városokban élő lakosság legnagyobb réme, amely a múlt hónapban Szicília városait romba döntötte, úgy látszik Magyarország felé vette az útját. Baján folyó hó 21-én hajnalban 3/4 órakor földalatti sivatós dühörgés után, délről északi irányban haladó földrengés volt érezhető, a város egész területén két erős lökéssel. A földrengés félháromkor a városnak csak Kiscsávoly részére szorítkozva, megismétlődött és a hatalmas lökések következtében egy kémény bedőlt. A lökéseket szélvihar zugásához hasonló földalatti moraj kísérte. A lakosok közül különösen a külvárosiak lakásaikból kifutottak és órák hosszáig voltak a szabadban. A földrengés a Duna partján lévő Szent János városrészben a legtöbb házat megrongálta. Ezen a tájékon jórészt molnárok, halászok, hajósok laknak. Emberéletben nem esett kár s a város jobban épült részében sem maradt nyoma a földrengésnek.

Nyulvacsora. A zombori vadásztársaság folyó hó 30-án a polgári kaszinó összes helyiségében tánccal egybekötött nyulvacsorát rendez. Belépődíj személyenként a kiűnően elkészített s gombóccal körített nyulpecsenyével együtt három korona. A vacsora pont 8 órakor lesz feltálalva.

Uj bányatörvény. Az új bányatörvény ügye újra szóba került a képviselőházban s Wekerle megígérte, hogy a javaslatot nemsokára elő fogja terjeszteni. Ausztriában már megtörtént a kezdeményező lépés. Ugyanis a közmunkaügyi miniszterium vezetője az 1854. évi általános bányatörvény módosítására vonatkozólag kormányjavaslatot terjesztett a képviselőház elé. A javaslat szerint a szénbányászati szabadsága megszűnik. A szénbányászati jogot az állam részére tartja fenn, természetesen a magánosok részéről fennálló törvény alapján szerzett jogok megmaradnak. Minthogy mi mindenben Ausztriát utánozzuk, valószínűleg a magyar javaslatban is fel lesz véve a szénbányászati szabadságának megszüntetése s így jól teszi, aki igyekszik a kutatással és a bányászattal még a jelen törvény hatálya alatt biztosítja magának.

Bál a messinaiak javára. A csantavéri „Egyenlőségi Olvasókör“ február hó 4-én a délolaszországi szerencsétlenek javára bált rendez.

Igy illet ez akkor egy magyar leányhoz. Mert tudta, hogy a sötét éjszakát is a hajnal váltja föl és hitte, hogy az ő boldogságuk napja is megvirrad még. Egész lelkével szerette ő is a gavallér őrnagyot.

Valami három évig viselte így a gyászfátyolt, akkor aztán elhajította és menyasszonyi koszorút tűzött a fejére.

Wiener őrnagy kegyelem útján kiszabadult a börtönből és egyenesen a mátéházi pusztának tartott, de most már nem azért, hogy a nemzetőrök ellen küzdjön, akiknek kardját most már nem az ellenség piros vére festette, hanem a rozsdá marta — de azért, hogy örökre elfoglaljon egy nemes leányszívet.

A mátéházi kurián, nemzeti Halasy Boldizsár uram kastélyában, két szerető szív borult egymás keblére, újra nyílt a tavasz és rózsákkal hintette be a fiatal pár útait. Sokáig a legnagyobb boldogságban éltek, el-elmerengtek a multak szomorú emlékein és imádkoztak a magyar hazáért. Most már csak a szívük porából fakadó sirvirág emlékezteti az arra vetődő honfit a tüzes hazaszeretetre. Most már a mátéházi kuria is csak a mesében él, melyet ősapák hagytak az unokáikra.

Mert ez régen történt.

Akkor, a mikor *Világosnál* besötétedett! ...

Táncmulatság. A magyarországi cipész kisiparosok országos szövetségének zombori csoportja február hó 7-én este 8 órakor az ipartestület összes helyiségeiben saját pénztára javára az iparos dalárda közreműködésével tombolával egybekötött táncmulatságot és ugyanott délelőtt 10 órától délután 4 óráig a m. kir. technológiai muzeum által rendezett cipésmesteri szaktanfolyam záróvizsgájával egybekötött szakkiallást rendez. Belépődíj: személyenként 80 fillér, családjegy 3 személyre 2 korona. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

X. Pius pápa — Bosznia királya. Gnoli római professor, az olasz nemzeti könyvtár igazgatója — mint egy fővárosi lapban olvassuk, — egy sajtósági történelmi végrendeletre bukkant. A végrendeletet Katarina, Bosznia királynéja iratta 1478. évi október hó 28-án. A királynő, — aki midőn a törökök Boszniát meghódították, II. Pál pápához menekült s tizenkét évig lakott a Palazzo Veneziában, — halála esetére úgy végrendeletkezett, hogy ha fia a mohamedán hitről nem térne vissza a keresztény egyházba, akkor királyságát a pápa örökölje. Mivel a királyfi megmaradt mozlímnak, Gnoli szerint X. Pius joggal nevezheti magát Bosznia királyának. Ez a történelmi dokumentum persze nem fog komoly jogigénylési bonyodalmakat támasztani.

Nyilvános nyugtázás. A bezdáni polgári kör által f. hó 16-án tartott műkedvelői előadás alkalmából felülfizettek: Müller Mátyás, ifj. Keill István, Matisz Sándor, Eberling József, Kender Ádám, Zveng György, Lemli Antal, Eötvös Lajos 1—1 kor., Kelehs István, Stulich József, Stulich Dávid, Müller Mihály 80—80 fill., Lang Péter, Zimmermann Ferenc 60—60 fill., Becker Ferenc 50 fill., Keszler Ferenc, Véber József, Vincze Simon, Pechlof Antal, Tatarin István, Kovács Pál, Ruff István, Jakadics Gyula, Jakadics Ferenc, Benedek Ferenc, Komacsai N., Obereider N., Dobos N., Homolka Pál, Romhányi János, Schilling István 40—40 fill., Ergy György, Simon Mihály, Stein Ádám, Linburger János, Eberling János, Rang György, Kedves István, Klett József, Német Antal, Starkli Sándor, Bosnyák János, Kelehs Márton, Majorics János, Kleics Mátyás, Harjung János, Katzenberger János, Eberling György 20—20 fill., Pigli Ferenc, Sneiderbeck Ferenc 10—10 fillér. — A nemesszívű adakozók fogadják ezuton is a rendezőség hálás köszönetét.

Elfüstölt milliók. A magyar dohányjövődék a belföldön elfogyasztott dohánygyártmányok után 1908. évben bevett 130.382,900 koronát. Ugyanezen időben az Ausztriába és a vámkülföldre kivitt dohány és dohánygyártmányok után bevétel 17.063,400 korona. Haszonberek, beviteli és termelési engedélyilletékek címén pedig befolyt 3.380,241 korona, úgy hogy az 1908. évi összes bevétel 150.826,541 koronára rugott, vagyis az 1907. évi bevétellel szemben több 7.977,250 koronával.

Lopás. Mándity Pál katymári lakos panaszt tett az ottani csendőrségen, hogy ismeretlen tettesek udvarába bemásztak és onnan 39 drb ludat, 6 tyukot elloptak. A csendőrség rögtön megindította a nyomozást és sikerült elfogni a tettest Pécsits Gergely személyében, kinél a ludak nagy részét megtalálták, ellenben a csirkékből már paprikást főztek.

Zárdaépítés Bácsszentivánon. A Bácsszentiván községben emelendő zárda és ezzel kapcsolatos 4 tanterem építési munkáira, amelyek 62,000 koronával vannak előirányozva, a községi előjáróság január 31-én tart versenytárgyalást.

Hivatlan vendég. Kern Károly feketehegyi lakosnál a mult napokban hivatlan vendégek jártak s 140 korona értékű sertéshust loptak el. A hivatlan vendégek után a csendőrség a nyomozást megindította, de mindezeidig eredményre nem vezetett.

Eljegyzés. Saaghy Sándor bácsordasi tanító eljegyezte Rumbach Mihály bácsordasi községi jegyző leányát, Mariskát.

Feldarabolta apja támadóját. Véres eset tartja izgalomban az őrszállási lakosokat. Egy husz esztendő s szerb legény feldarabolta apja támadóját. Dillesics Lyubomir, az őrszállási falurossza be akart menni Gruics Lázár gazdaember házába. Amikor Gruics látta, hogy Dillesics a háza felé tart, hirtelen bereteszte a kaput. Gruics — látva, hogy a legénynél fejsze van — attól félt, hogy valami galibát csinál. A kizárt legény néhányszor kopogott és szólt, hogy eresszék a háza, de mindig az volt a válasz: „kivül tágasabb“. Erre Dillesics a fejszével szétrombolta a kaput és erővel behatolt az udvarra. Elsőnek az öreg Gruics akadt útjába. Ennek rontott hát neki, bezulta a koponyáját és eltörte a balkarját. Az öreg jajgatására előkerült fia, a 20 éves Szvetozár. Ez pusztá kézzel támadt Dillesicsra. Irtózatos harc fejlődött ki a két legény között. Rövid küzdelem után kicsavarta a fiatal Gruics Dillesics kezéből a fejszét, azzal olyat sujtott Dillesics fejére, hogy az menten holtan terült el a földön. Gruics rettenetes dühében vadállatias kegyetlenséggel vetette magát agyonvert áldozatára és az élesre fent fejszével darabokra vágta annak testét. Mikor vérfagyasztó munkájával elkészült, a csendőrséghez ment jelentkezni. A csendőrség nyomban elfogta és beszállította a zombori törvényszék fogházába. Az öreg Gruicsot súlyos sérülésével beszállították a bajai közokrházba.

Marólugot ivott. Neorcics Gizella bajai lakos a napokban lakásán marólugot ivott. A fiatal leány öngyilkossági kísérletét a szomszédok idejekorán észrevették s jelentést tettek a rendőrségnek. Az életunt nőt beszállították a közokrházba, ahol szombaton nagy szenvedések után meghalt.

Honnét veszünk majd citromot. Az elpusztult Messina volt a világ citrompiaca. Éppen készen áll a citrom a szedésre, de a kereskedelem teljesen megszűnt. Nincsen munkáskar, mely leszedné a gyümölcsöt a fáról, nincsen, aki folytatná a kereskedést, nincsen, aki azt elcsomagolná és ninc helyiség, ahol azt elraktározni lehetne. Se narancsot, se citromot, se olajbogyót és az ott termő rokon gyümölcsfajokat nem szedi senki, hisz Messinában a legnagyobb citromsomagoló helyiség is beszakadt, maga alá temetve munkásait, akik a legnagyobb kiviteli vállalat szolgálatában állottak. És bár a földrengés a gyümölcsösökben is nagy kárt okozott, de elpusztított Messinában mintegy 2 milliárd már leszedett citromot és narancsot. Most megfelelő munkaerő hiányában a fákön pusztul el a nem szedett citrom, melynek ára mindenütt felszökött és megeshetik, azaz most már bizonyos, hogy úgy lesz, hogy Californiából kell majd földözünk délgyümölcs szükségletünket és a földrengés sujtotta vidék elesik ezen évről-évre visszatért rengeteg jövedelmétől is. Ezen pedig most már semmi sem segíthet.

A fakeskedelem helyzete 1908-ban. Visszatekintve az elmúlt év üzleti forgalmára, konstatalhatjuk, hogy a fakeskedelemnek kedvezőtlen viszonyokkal kellett küzdenie. Már a tavasz, melyhez szakörökben annyi reményt fűztek, csalódást hozott, mert a kedvezőtlen pénzügyi viszonyok a jelzálogkölcsonök kibocsátását megnehezítette, ami viszont az építkezés tevékenység megindulásának volt kerékkötője. Csendes nyári üzlet után az ősz sem hozta meg a fogyasztás nagyobb mérvű emelkedését, úgy hogy a fakeskedelem meglehetősen nagy készletekkel lépte át az új év küszöbét. Az üzleti vállalkozás fejlődését a mult évben már nem a pénzügyi, hanem a faszakmával szemben fennálló bizalmatlanság okozta. A bizalom most ismét kezd a faszakma felé fordulni és remélhető, hogy a folyó év a fakeskedelem megszilárdulásának éve lesz.

Gondnokság. A szabadkai kir. törvényszék Rózsa Sándorné született Papp Julianna zentai és Griesz Ármin bajai lakost elmebetegség miatt gondnoká alá helyezte.

A pénzhamisító. Veszedelmes pénzhamisítót kísérték szombaton az újvidéki csendőrök a szegedi ügyészség fogházába. Marxer János újvidéki embert korcsmában megfogták, mert két hamisított koronással fizetett. A rendőrök házkutatást tartottak Marxer lakásán és ott pénzhamisító-gépeket találtak. A gépek öt- és egykoronások, valamint husz- és tízfilléresek hamisítására voltak alkalmasak. A pénzhamisító társait keresik.

Pusztító szerencsétlenség Újvidéken.

Nagy szerencsétlenség történt folyó hó 21-én Újvidéken. A Fő-utca egyik üzletében puskaporrobbanás történt, amelytől azután nagy tűz támadt. Csak a tűzoltóság erőfeszítésének köszönhető, hogy a szomszéd házakra át nem terjedt a tűz. A robbanás következtében több ember megsebesült.

A szerencsétlenség részletei a következők:

Újvidéken a Fő-utca közepe táján van Szittó kereskedőnek évtizedek óta főnálló fegyver- és játék-kereskedése, a melyben állandóan nagymennyiségű puskaport tartott raktáron. Csütörtök délelőtt kilenc óra tájban az üzletben eddig ki nem derített módon tűz ütött ki. Jó ideig tartott, amíg a tűzjelző harangot félreverték s a tűzoltóság a veszedelem helyére érkezett. Időközben azonban az üzletben levő puskapor óriási robbajjal fölrobbant s mire a tűzoltók megérkeztek, az egész bolt lángban állott. Egy tűzoltó élete kockázatásával kihozta onnan Szittó testvérét, egy idősebb asszonyt, aki a füsttől már eszméletét veszítette. A tűzoltóság azután hozzáfogott a tűz lokalizálásához, de minden igyekezete kárba veszett, mert nem volt víz.

Egy félóránál tovább tartott, amíg egy hordó vizet kerítettek s utóbb városi lovakkal egy sörgyárból hoztak néhány hordó vizet.

A veszedelem helyére kivonult a rendőrség és az egész helyőrség, de a vízhiány miatt a mentés sehogysem haladhatott. Egyszerre új robbanás reszkettette meg a levegőt s a szomszédos házak ablakai csörömpölve törtek össze a robbanás erejétől. Több ember megsebesült. De a bátor tűzoltókat ez nem riasztotta vissza s fokozott erőmegfeszítéssel láttak hozzá a tűz lokalizálásához, hogy elhárítsák az egész várost fenyegető veszedelmet. A ház ugyanis, amelyben a Szittó-féle bolt van, Stefanovich fűszeres tulajdona s pincéje tele volt benzinnel és petróleummal, úgy hogy a tűz továbbterjedése esetén újabb, még veszedelmesebb robbanástól kellett tartani.

A közel szomszédságban van ezenkívül Klein Oszkár drogériája, amelyben szintén sok robbanó holmi van főlhalmozva s a mellette levő házban van a Kovácsi-féle áruház, melynek ablakait nyaldosták az égő bolt lángjai. Teljes két óráig úgy látszott, hogy a fenyegető veszedelmet elhárítani lehetetlen.

A lakosságot óriási rémület fogta el és ezrével tolongott a Fő-utcán, amelynek összes üzleteit bezárták. Végre tizenegy óra tájban valahogy lokalizálták a tüzet, úgy hogy a továbbterjedéstől nem kellett tartani.

Újvidék lakossága nagy izgatottsággal tárgyalja ezt az esetet s nagy az elkeseredés a rendőrség ellen, amely az összes kapuk alatt kirakatokat engedélyezett, úgy hogy egyetlen közeli ház udvarára sem lehetett kocsival behajtani.

A legközelebbi közgyűlésen meg akarják interpellálni a tanácsot a robbanó anyagoknak

a város központjában való elraktározása és a kapualjak beépítése miatt.

Azok számát, akik a robbanás következtében megsérültek, tizenötre teszik. Köztük van Kondorossy rendőrbiztos, aki a fején szenvedett súlyosabb sérülést.

Mikor volt a leghidegebb tél?

Mátyás király, nagy neve örzi a hagyományt a legnagyobb télről, melyről történeti adataink vannak. Mert kétségkívül hatalmas jégpáncél lehetett az ott az öreg Duna hátán, mely Szilágyi Mihály uram emberei — egy egész fegyveres had — alatt nem roppant meg. Ma már a Dunának sincsenek meg többé a régi virtusai, a legelső csuszkáló csoport elég arra, hogy beszakítsa derekát, még olyan tisztességes fogvacogató időjárás mellett is, mint az idén. Vagy hogy tán nincsenek is már olyan kemény teleink, mint a hogy nincsenek már olyan kemény embereink sem?

Ez épen alig hihető. De annyi bizonyos, hogy e században alig találhatók példáját akkora rideg télnek, amilyen például az 1776-iki volt, melyről néhány egykoru tudósítás fekszik előttünk. Az 1848/9-iki, mely Bem honvédeire volt oly emlékezetes, az 1812-iki, mely Napoleon „grande armée“-jét tizedelte meg, aligha volnának ehhez foghatók és semmi esetre sem voltak oly általánosak.

Milyen csodálatos térkép volna az, ha valaki elénkbe tudná rajzolni Európa egész geografiáját, amint éjszaktól délig egyetlen jégüveget képez, melyen az élet minden jele kihalt egy rettenetes tél dermesztő hidege alatt. És ilyen volt az 1776-iki, talán a legborzasztóbb, melyről a krónikák szólnak. Nieuportnál a jég majdnem 6 láb vastag volt a part mellett, a tenger óriási jégcsiklákat sodort el mérföldekre. A Szajna torkolata teljesen be volt fagyva, mintha valahová a Balti-tenger vidékére került volna, ép úgy a Loire is jéggel volt fedve, valamint a Rhone és Saone is. Pesten a Dunán gyalog jártak át január kezdetétől február 14-ig s a folyó csak március végén vált újra hajózhatóvá.

De még a Tiberis is be volt fagyva, mire egy század óta nem volt példa, a svájci tavak oly kemény szekérutat szolgáltatottak, hogy lovon, kocsin, sőt terhes szekerekkel is át lehetett járni rajtuk. Emberemlékezet óta először történt az is, hogy a tenger Triesztnél befagyott. 1709. óta ez volt az első eset, hogy a zeelandi szigeteket elválasztó tengerkar járhatóvá lett. Flessingennél koresolyáztak a tengeren, ameddig csak be lehetett látni; Middlebournál február 2-án a város előtt folyó vizre négy lovas kocsit hajtott fel benne hat ülő személylyel.

Rotterdamban vigan szánkáltak a Meuse-ön s egész téli mulatságokat rendeztek ott. Antwerpennél január 28-án megállt a jég, 30-án gyalog jártak át, sátrakat emeltek, sőt egy tehéncsordát is áthajtottak rajta. A jég háta nyüzsgött a kíváncsi sétálóktól, koresolyázóktól s 31-én a bognárok nagy hordót építettek rajta s még a dongák hajlítására szolgáló tüzet is ott rakták meg. A Zuider tavnon is csak 1740-ben és 1763-ban láttak annyi jeget, hogy Overysseel és Frisa közt megnyílt a közlekedés s itt-ott szánok jártak.

Piacra vitt tojások megrepedtek s viaszszá fagytak a hidegtől. Jól öltözött személyeknek kezeik, állaik, orruk, lábaik

fagytak le. Harlingenben január 27-én két egyén teljes ájulásba esett a hidegtől s csak nehezen tért magához. Hollandban egy koresolyázónak keze, lába lefagyott s kevésbe mult, hogy bele nem halt, mert betérve egy fogadóba, ott majdnem elaludt s kezeit hideg víz helyett langyosba merítette. Németországon Landauban hat katona fagyott meg, Lippében és Magyarországon is sokan fagytak meg utközben. Montmorencyben a fagy behatolt a pincékbe és csonttá keményítette az ott levő gyümölcsöket és más élelmi szereket. Ugyanazt tapasztalták Triesztben. Hollandban a pincékben főlhalmozott vörös, fehér és rajnai borok fagytak meg, sőt több helyen a fűtött szoba szomszédságában szekrényekben tartott borok is. Amsterdamban egy bor-kereskedő cég összes palackokba huzott borai befagytak a pincében s a dugók kipattantak a palackokból. Mi több, ugyanott egy korszó seltzi viz is befagyott, dugója kilodult s a korszó nyakából kitódult viz egy ujnyi henger alakú jégcsappá fagyott a korszó szájánál. Barmokkal telt istállóba is behatolt a fagy s jéggé merevítette vizöket.

A vadak éhségtől és hidegtől halálra gyötörve hulltak rakásra. Fák hasadtak meg nagy recsegéssel. Majdnem hihetetlen, de egykoruak tudósítanak, hogy a tűzhez tett viznek az az oldala, mely a tüztől távolabb állott, megfagyott. Maga a szesz és pálinka is jégburkot öltött a levegőn.

Swinden tanár gondosan egybeállította az Európa különböző helyein észlelt hőméréseket. Ezek szerint Helmstadthban január 27-én a legnagyobb hideg 11·8 Fahrenheit (19·5 Reaumur), Würtembergben február 1-én 13·2 Fahrenheit (20·1 Reaumur).

Lipsében január 28-án 17·5 Fahrenheit (22 Reaumur), Drezdában január 20-án 24·1/4 Fahrenheit (25 Reaumur), Chemnitzben ugyan e nap 26·5 Reaumur volt. Tegyük hozzá, hogy Párisban január 11., 12., 13-án a hó 5 hüvelyk magas volt, de másutt a 18 hüvelyket is elérte. A jég 15 hüvelyk vastag volt a Rajnán, 17·5 hüvelyk vastag Leuwardemben, de sehol sem érte el az 1740-iki nagy tél magasságát, amikor Hollandban a Meuse folyón 39 hüvelyk vastag jég-reteget is találtak.

Különösen a halak szenvedtek sokat a hidegtől. Tömegesen találtak döglött halat a tengerparton Franciaországban, Olaszországban, Velencében. A flandriai parton, Nieuport közelében számos olyan madarat láttak, amilyenek csak az éjszaki sarkon, Spitzbergánál fordulnak elő. Havreba is sok idegen madár érkezett éhségtől, fáradtságtól kimerülve, úgy, hogy kézzel lehetett fogni. Láttak verebet leesni röplése közben.

Az 1776-iki tél korántsem volt oly hosszú, mint az 1740-iki, de sokkal szigorubb. Különös, hogy a velencei lagunák, melyek 1740-ben dacára a hideg intenzivebb erejének, szabadon maradtak, 1776-ban annyira befagytak, hogy a szárazfölddel való közlekedés csak úgy volt lehetséges, hogy a jeget megtörték. Ez történt 1709-ben is. E két éven kívül még nevezetes hidegekről emlékeznek a feljegyzések a mult században az 1731., 1749., 1758. és 1767. évekből, tehát — különösen — kilenc évről, kilenc évre.

Akik a természet rejtélyes játékaik iránt érdeklődnek, a nagy telek e periodikus visszatérésének törvényét az idej és az 1879-iki zordon tél által is könnyen igazolva láthatják.

Meghívó.

Az „Első Őrszállási Kiházasító Társaság mint Szövetkezet“ felszámolás alatt: felszámoló bizottsága az **1909. évi január hó 31-én d. e. 9 óra-kor** a róm. kath. magyar iskolában

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghívja.

Tárgysorozat:

1. A végleges leszámolás.
2. A felmentvény megadása a felszámolóknak.
3. Az adóban letiltott pénzek leírás esetén hová fordítása.
4. A cégjegyzék törlése.
5. A be nem hajthatlan tartozások leírása.
6. Indítványok.

Őrszállás, 1909. évi január hóban.

A felszámolók:

**Mesch Péter, Schüll Lőrinc,
Feszler József, Virág Jakab.**

Az „Első Őrszállási Kiházasító Társaság mint Szövetkezet“ felszámolás alatt.

Boreladás.

Saját termésű rizling és burgundi bor tisztán kezelve **44 fillér** italadó nélkül.

Legkisebb vételmennyiség **50 liter.**

Szlávy Péter,

14-3-3

Nagytemplom-u. 9. sz.

A legrégebb és a legjobban értesült magyar ujság az

EGYETÉRTÉS

A társadalom minden körében egyformán kedvelik. A magyar családok hírlapja.

Előfizetési ára: egy óra 2.40 K.
Főszerkesztő: **Dr. Pap Zoltán.**
Szépirodalmi főmunkatárs: **Eötvös Károly.**
Kérjen mutatványszámot.

Nagy elterjedtsége folytán hirdetései minden iparos és kereskedő az Egyetértésben biztos eredményt ér el. Minden cikk hirdetése alkalmas, mert olvasóközönsége

☒ ☒ vegyes. ☒ ☒

Kérjen hirdetési prospectust.

A Flórián-utca 10. sz. egyemeletes ház egészben vagy részekben kiadó esetleg eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.*-2

Pálinkafőző készülékek

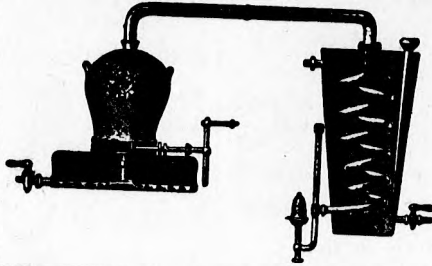
100 litertől egész 400 liter űrtartalommal, az új szeszadó-törvény előírásai szerint készítve.

Ujabb rendszer:

SZÁLLITHATÓ KIVITEL,

akár bukkánóval,

akár bukkánó nélkül.

Régebbi rendszer:

BEFALAZHATÓ KIVITEL,

akár hűtőpalackkal,

akár hűtőkigyóval.

Az új szeszadó-törvény előírásait a legszigorúbban tartjuk be. Minden vevőnknek a kezelésre és eljárásra vonatkozó hasznos utasításokat adunk. Szivattyúk, szesztömlők, csövek, pincegazdasági-gépek és cikkek állandóan raktáron.

Kérjen árjegyzéket és ajánlatot.

SCHVARCZ JÓZSEF és TÁRSA,

gép- és szerszámraktár. — Gépszijgyár. — Műszaki iroda.

Budapest, Váci-körút 26. sz. Sürgőnycim: „USZÓ“ BUDAPEST.

Salvator-sör módjára Haggemacher söröződéi által gyártott Szt. Gellért sör.

T. c. 3-2

Van szerencsém a nagyérdemű sörfogyasztó közönség becses tudomására hozni, hogy a **HAGGENMACHER-féle SZENT GELLÉRT SÖR** csak három-négy hétig nálam palackokban kapható. Együttal becses figyelmét felhívom a nagyérdemű közönségnek erre a kitűnő sörre vonatkozólag. Kapható egyedül nálam palackokban a házhoz szállítva. Kiváló tisztelettel

Antits A. M.

HAGGENMACHER budafoki és köbányai sörgyáros főraktárosa.

A „CSITAONICA“ sörcsarnokban minden vasárnapon a fenti sör poharanként is kapható.

Salvator-sör módjára Haggemacher söröződéi által gyártott Szt. Gellért sör.

A SZTANISIOSI TAKARÉKPÉNZTÁR

folyó 1909. évi február hó 15-ik napján d. e. 9 órakor

a takarékpénztár üléstermében tartandja

XXXV. évi rendes közgyűlését,

melyre a t. c. részvényesek az alapszabályok 9-ik cikkelyére való hivatkozással tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése.
  2. A mérleg előterjesztése.
  3. Tiszta nyerményről való rendelkezés.
  4. A kilépett 5 igazgatósági tag helyébe az alapszabályok 20. §-a értelmében új tagok választása.
  5. A felügyelő-bizottság választása az alapszabályok 29. §-a szerint.
  6. Egyéb netaláni indítványok tárgyalása.
- Órszállás, 1909. január hóban.

A sztanisiosci takarékpénztár igazgatósága.

Vagyon.

MÉRLEG.

Teher.

Váltók	111882.50		Részvénytőke	20000.—	
Váltók jelzálogilag biztosítva	632810.—	1744692 50	Tartalékalap	127308.—	
Jelzálogkölesönök		1898852 48	Külön tartalékalap	4000.—	
Jelzálogkölesönök hátralékos kamatai		2794 97	Értékpapir tartalékalap	5000.—	
Kötvénykölesönök kezességre		65464 51	Nyugdíjalap	46616.75	382924 75 *
Értékpapírok :			Beszedett árfolyam különbözete átruházandó jelzálogkölesönök után		2000 —
a) 968200 K névértékű 4 1/2 %-os közp. jelzálogbank záloglevél á 99	958518.—		Betétek :		
b) 2500 K névértékű 4 %-os közp. jelzálogbank záloglevél á 93	2325.—		a) rendes betétben	2182167.84	
c) 25 db közp. jelzálogbank részv. á 1000	25000.—		b) heti betétben	35071.62	
d) 10 db közp. hitelbank részv. á 1000	10000.—		c) folyó számlában	87724.70	2304964 16
e) 300 db katymári takp. részv. á 102	30600.—		Betétek után még befizetendő kamatadó	4990 42	
f) Alapítvány a Kisbirtokosok orsz. földhitelintézeténél	5000.—		Engedményezett jelzálogkölesönök	1238291 64	
g) 10 db Budapest takp. és orsz. zálogkölesön részvény á 400	4000.—		Viszontleszámitolt váltók	417000 —	
h) 5 db Pénzügyintézet felvételének műintézete részvény á 200	1000.—		Előleg értékpapírokra	659718 80	
i) Sorsjegyek	372.—	1036815	Beszedések	15194 85	
Értékpapírok függő kamatai		18588	Beváltatlan szelvények	121 —	
Heti betét kölesönök		3490	Átmeneti kamatok :		
Számla adósok :			a) jelzálogkölesönök után	28240.36	
a) Jelzálogi biztosítékra	14619.74		b) váltók után	24650.91	52891 27
b) Értékpapir és kezességi okiratokra	238959.65	253579 39	Osztalék 1908. évre		57504 17
Más intézeteknél elhelyezve		18756 73			
Bélyeg és váltóúrlapok		2300 —			
Felszerelés		2000 —			
Előre fizetett kamatok :					
a) Átruházott kölesönök után	16073.17				
b) Viszontleszámitolt váltók után	2471.18	18544 35			
Készpénz		69723 13			
		5135601 06			5135601 06

* Az igazgatóság nyereségfelosztási javaslatának elfogadásával az intézet saját alapjai 408,000 koronára emelkednek.

Órszállás, 1908. december hó 31-én.

Bichler Vilmos s. k.,
vezérigazgató.

Fülöpp Géza s. k.,
pénztárnok.

Toperczer Ferenc s. k.,
könyvelő.

Ezen zárszámadást az általunk megvizsgált

és helyesnek talált fő- és mellékkönyvek alapján készültnek és azokkal teljesen egybevágónak találtuk. — Órszállás, 1909. évi január hó.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Heller Armin s. k.

Maison Mihály s. k.

Neszmirák Mályás s. k.

Nádeladás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy Bezdán község mellett fekvő **3000 kéve nád előnyös feltételek mellett azonnal eladó.** Bővebb felvilágosítás nyerhető Bezdán község birójánál.

Házeladás.

Csermák Károly-féle vendéglő

Apatinban, (Bácska) Kálvária-utca sarkán — az új község házzal szemben — a legforgalmasabb helyen visszavonulás miatt, igen kedvező fizetési feltételek mellett, szabadkézből eladó. Ezen üzlet fényes évi jövedelmet nyújt minden vevőnek. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos.

232/1909.

Pályázati hirdetmény.

Az ujvidéki járáshoz tartozó Dunagólos községben megüresedett jegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom pályázni óhajtokat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **1909. évi február hó 4-éig** nyujtsák be.

A tót nyelv bírása megkivántatik. Javadalmazás:

1. 630 korona készpénz fizetés.
2. Természetbeni lakás és 3/4 telek földnek hasznélvezete, mely után az adót a jegyző, az illetékegyenértéket pedig a község köteles fizetni.
3. 18 métermázsza tiszta buza megváltandó az ujvidéki piaci közép ára szerint.
4. 6 öl kemény tűzifa.
5. Magánhasználatra évente 12 fuvar.
6. Évi 120 korona anyakönyvvezetői személyi pótlék.
7. Szabályrendeletileg megállapított magán munkálatok utáni jövedelem.

Ujvidék, 1909. évi január hó 17-én.

Nikolits,
főszolgabíró.